

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
23 augustus 2005

Ons kenmerk
SFB/ 2005/ 36208

Uw brief van
25 juli 2005

Uw kenmerk
2040518710

Onderwerp
Kamervragen over schoolboekenprijzen

Bijlage(n)
Antwoorden op Kamervragen van mevr. Hamer

Hierbij zend ik u mede namens de staatssecretaris van Cultuur de antwoorden op de Kamervragen van het lid Hamer over de stijging van de kosten voor schoolboeken.

Deze vragen werden mijzelf en de staatssecretaris van Cultuur toegezonden op 25 juli jl. en zijn bij u bekend onder het kenmerk 2040518710.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven

Vragen van het lid Hamer (PvdA) aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap en aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Van der Laan, over de stijging van de kosten voor schoolboeken. (Ingezonden 22 juli 2005/ kenmerk 2040518710)

1. Heeft u aanwijzingen dat scholen en docenten kritischer zijn geworden over schoolboeken, docenten bewuster keuzes maken als zij hun boekenlijsten samenstellen en scholen meer letten op efficiëntie bij de inkoop en het beheer, zoals Pieter Dubois van onderzoeks- en adviesbureau Open Boek beweert¹? Zo ja, welke aanwijzingen betreft het dan?

Antwoord

Als de ontwikkelingen zoals die door de heer Dubois worden geschetst, sectorbreed doorwerken zal dit moeten blijken uit de schoolkostenmonitor 2006. Ik hoop dit van harte, omdat dit precies is wat mij voor ogen staat. De eerstvolgende schoolkostenmonitor zal een jaar eerder dan voorheen gebruikelijk was plaatsvinden, namelijk in het najaar van 2006. Op dit moment beschik ik dus niet over recente gegevens die de constatering van de heer Dubois zouden kunnen bevestigen. Het meest recente onderzoek naar de ontwikkeling van de schoolkosten is in 2004 gepubliceerd (Regioplan, juni 2004).

Desgevraagd heeft dhr. Dubois zijn uitspraken toegelicht door te wijzen op een verdere afvlakking van de prijs van het boekenpakket. Ondanks dat uitgeverijen hun prijzen hebben verhoogd met meer dan een inflatiecorrectie, lijkt de prijs van het boekenpakket –na inflatiecorrectie- te tenderen naar stabilisatie.

Op micro(school)niveau ziet de heer Dubois dat inzicht in en transparantie van het schoolboekenproces zoals gepropageerd in de gedragscode schoolkosten, er toe leiden dat het schoolmanagement mogelijkheden tot reductie van de prijs van het boekenpakket op het spoor komt. Ook ziet hij dat scholen elementen uit de boekenlijst schrappen.

Vraag 2 en 3 worden gezamenlijk beantwoord.

2. Hoe verklaart u dat het gemiddelde boekenpakket tussen 1997 en 2005 is gegroeid van 15 naar 25 boeken?
3. Acht u deze groei van het boekenpakket behalve verklaarbaar tevens gerechtvaardigd? Zo ja waarom? Zo neen, waarom niet?

Antwoord

In het rapport van de Stichting voor Economisch Onderzoek (2001) wordt geconcludeerd dat de invoering van de tweede fase heeft geleid tot een toename van het aantal boeken per boekenpakket. Er zijn echter geen gegevens bekend over deze aantallen. De latere onderzoeken (Nibud, Research voor Beleid) hebben het prijspeil van schoolkosten in kaart gebracht. Regioplan (2004) heeft vervolgens op mijn verzoek gezocht naar verklaringen voor de prijsstijgingen. In dit rapport wordt voor 2004 een gemiddeld aantal boeken per pakket genoemd van 25 stuks. Volgens hetzelfde onderzoek is er geen stijging te zien in het gemiddelde aantal schoolboeken over de jaren 2000 tot en met 2003, behalve voor het vmbo. Hier is het boekenpakket uitgebreid door de toename van werkboeken en door het splitsen van boeken. Ik vind daarmee de stijging van het aantal boeken per pakket gerechtvaardigd.

¹) Trouw, 15 juli jl., "Schoolboeken toch weer duurder"

4. Welk effect heeft de stijging van de adviesprijzen van schoolboeken met 4 tot 5 % voor de prijzen die de boekhandelaren feitelijk in rekening brengen?

Antwoord

Uitgeverijen hebben aangegeven, dat de stijging van de adviesprijzen wordt veroorzaakt door inflatie, de verhoging van de BTW voor elektronische leermiddelen² en de marktvraag. Door de afschaffing van de verticale prijsbinding bestaat er echter -althans in theorie- geen directe relatie tussen de door de uitgever vastgestelde adviesprijs en de prijs die bij scholen of ouders in rekening wordt gebracht. Alleen bij gebrek aan concurrentie tussen schoolboekleveranciers zullen de adviesprijzen in de praktijk als vaste prijzen gaan functioneren. Een belangrijke partij, die via het eigen kortingsbeleid druk kan uitoefenen op de distributeurs is de uitgever. In 2005 is dit beleid door uitgevers verscherpt. Dit heeft tot gevolg dat de grote schoolboekspecialisten worden beloond voor hun afname van grotere volumes. Doordat zij goedkoper kunnen inkopen dan kleinere afnemers vormen de grote schoolboekspecialisten een aantrekkelijker partij voor scholen om zaken mee te doen. Kleinere afnemers kunnen door hun geringere afname minder concurreren op basis van de prijzen van schoolboeken.

Scholen kunnen door de keuze van hun leveranciers kritisch af te wegen de concurrentie bevorderen. Bij deze afweging gaat het niet alleen om de prijs van de boeken, maar ook om de diensten die de boekhandel/ uitgeverij de school biedt bij het leveren van de boeken in relatie tot wat de school zelf wil/ kan doen. In hoeverre de scholen door hun keuze voor leveranciers de concurrentie bevorderen en kortingen kunnen bedingen zal de schoolkostenmonitor 2006 uitwijzen.

5. In hoeverre draagt de gedragscode voor het terugdringen van schoolkosten, die besturen- managers- en ouderorganisaties in het onderwijs u op 10 februari 2005 aanboden, bij aan een oplossing voor de gesignaleerde ontwikkelingen in de schoolkosten in verband met schoolboeken?

Antwoord

Eind dit jaar krijgt u van mij de onderzoeksresultaten van de monitor naar de acceptatiegraad van de gedragscode. Zoals aangegeven beschik ik niet over onderzoeksgegevens om uitspraken in het artikel in Trouw van 15 juli jl. te bevestigen of te weerleggen. Omdat deze code pas zes maanden geleden is opgesteld, beperk ik dit onderzoek tot het aantal scholen dat de gedragscode wil gaan naleven of dat inmiddels al doet. De opstellers van de gedragscode willen de groeiende bewustwording binnen scholen om op een heldere en duidelijke wijze met ouders/verzorgers over schoolkosten te communiceren, verder laten toenemen. Dat hoeft niet per se te leiden tot een verlaging van de kosten. De vraag of het achterliggende doel van de gedragscode (beheersbaarheid en transparantie van de schoolkosten) behaald wordt, zal worden onderzocht in de schoolkostenmonitor 2006.

²) zie DGB 2005-03444 in reactie op uw brief met het kenmerk 2040515530